

Inhoud

- 1 Algemene regels
- 2 Scoringsvoorschrift
 - 2.1 Scoringsregels algemeen
 - 2.2 Scoringsregels voor de vragen
 - 2.3 Scoringsregels voor de vertaling
 - 2.4 Antwoordmodel voor de vragen
 - 2.5 Antwoordmodel voor de vertaling

1 Algemene regels

In het Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO zijn twee artikelen opgenomen die betrekking hebben op de scoring van het schriftelijk werk, namelijk artikel 41 en artikel 42. Deze artikelen moeten als volgt worden geïnterpreteerd:

1 De examinerator en de gecommiteerde zijn verplicht het scoringsvoorschrift voor de scoring van het schriftelijk werk toe te passen.

2 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg de score voor het schriftelijk werk vast. Komen ze daarbij na mondeling overleg op basis van het scoringsvoorschrift niet tot overeenstemming, dan wordt de score vastgelegd op het rekenkundig gemiddelde van beide voorgestelde scores, (indien nodig) naar boven afgerond op een geheel getal.

2 Scoringsvoorschrift

Voor de beoordeling van het schriftelijk werk heeft de Centrale Examencommissie Vaststelling Opgaven (CEVO) het volgende scoringsvoorschrift opgesteld.

2.1 Scoringsregels algemeen

1 De examinerator vermeldt de scores per vraag en per kolom en de totaalscores op een aparte lijst.

2 Bij de scoring van een onderdeel van het schriftelijk werk zijn alleen gehele punten geoorloofd.
Een toegekende score kan nooit lager zijn dan 0.

3 Een volledig juiste beantwoording van een vraag en een volledig juiste vertaling van een kolom levert het aantal punten op dat in het antwoordmodel als maximumscore staat aangegeven.

4 Indien een gegeven antwoord of een vertaling niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord of deze vertaling op grond van aantoonbare vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist gekwalificeerd kan worden, moet het aantal beschikbare punten geheel of gedeeltelijk aan het gegeven antwoord of aan de vertaling worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel.

5 Voor het schriftelijk werk kunnen maximaal 100 scorepunten worden toegekend. De kandidaat krijgt 10 scorepunten vooraf. Van de overige 90 scorepunten worden maximaal 45 punten aan de vragen toegekend en maximaal 45 punten aan de vertaling.

2.2 Scoringsregels voor de vragen

1 Indien in een gegeven antwoord een gevraagde toelichting of motivering ontbreekt, dan wel foutief is, kunnen geen punten worden toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven.

2 Indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

3 Indien een kandidaat meer antwoorden (in de vorm van voorbeelden, redenen, argumenten e.d.) geeft dan er expliciet gevraagd worden, komen alleen de eerst genoemde antwoorden voor beoordeling in aanmerking.
Indien er slechts één antwoord expliciet gevraagd wordt, wordt dus alleen het eerst gegeven antwoord in de beoordeling betrokken.

Maximumscore 2

- 7 Drie van de onderstaande mogelijkheden:
 . Het polysyndeton naufragium t/m amicos.
 . De ellips nisi t/m Seneca of quod t/m sibi.
 . De allitteratie sive servitia of populum pervaderet of subsidium sibi.
 . De retorische vraag quod contra subsidium sibi?
 Goed rekenen:
 . De herhaling iam iamque.
 Indien twee antwoorden goed, één scorepunt toekennen.
 Indien één antwoord goed, geen scorepunt toekennen.

Maximumscore 2

- 8 . iam iamque adfore (obtestans) vindictae properam
 . nisi praeveniretur Agrippina, pereundum Neroni esset

11**Maximumscore 1**

- 9 ■ B

Maximumscore 2

- 10 Bij Hooft wordt het als een feit voorgesteld dat zij geloofden dat de moord op Agrippina onontkoombaar was. (Tacitus geeft twee alternatieven ter verklaring van hun zwijgen.)
 Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 2

- 11 . Omdat zij door een eed van trouw aan het keizerlijk huis gebonden zijn.

Maximumscore 2

- 12 Omdat Agrippina de dochter is van de nog altijd populaire Germanicus. / Omdat Germanicus (de vader van Agrippina) nog altijd populair is bij de praetorianen.

Maximumscore 1

- 13 Nero benadrukt dat een (eenvoudige) vrijgelatene hem zo'n geweldige dienst bewijst (terwijl Seneca en Burrus zich aan hun verantwoordelijkheid proberen te onttrekken).

Maximumscore 1

- 14 ■ B

Maximumscore 2

- 15 Hij wilde de indruk wekken dat
 . Agrippina geprobeerd had hem uit de weg te ruimen
 . en na het mislukken van haar plan zelfmoord had gepleegd

11**Maximumscore 2**

- 16 ad visendum en patraturus. Beide geven een doel aan.
 Indien de toelichting ontbreekt of onjuist is, één scorepunt toekennen.

Maximumscore 2

- 17 incertum an et ante gnaros (regel 16). Tacitus laat in het midden of Seneca van te voren op de hoogte was van de aanslag op Agrippina.
 Indien de toelichting ontbreekt of onjuist is, één scorepunt toekennen.

Maximumscore 2

- 18 (testamentum t/m iubet) id tantum non per simulationem (regel 9-10).

Historische achtergronden**Maximumscore 4**

- 19 Thrasea Paetus was een van de weinige senatoren die tijdens Nero's regering durfden te protesteren. Hij behoorde tot de zgn. „Stoïsche oppositie”. Ook onder Domitianus was de verhouding tussen de senaat en de keizer zeer gespannen. Onder Domitianus' opvolger, Nerva, was er weer ruimte voor het openlijk uiten van de eigen mening. Tacitus trad toen voor het eerst als schrijver in de openbaarheid met een werk over zijn schoonvader Agricola. / Agricola wordt door Tacitus beschreven als een man die niet tot de oppositie behoorde, maar niettemin zijn integriteit wist te bewaren onder het bewind van Domitianus.

Of een antwoord van overeenkomstige strekking.

Voor elk ontbrekend of onjuist verbonden element één scorepunt in mindering brengen (tot een maximum van 4 scorepunten).

Bij overschrijding van het maximum aantal woorden:

110–120 woorden: 1 scorepunt in mindering brengen.

121–130 woorden: 2 scorepunten in mindering brengen.

Tekst 2**Maximumscore 2**

- 20 Vier van de onderstaande antwoorden:

. hij rijt de borst open

. diep ongelukkig

. het afschuwelijke zwaard

. in haar buik het zwaard te begraven

. dit, dit is de plaats (de anafoor / herhaling)

. mijn buik die zo'n monster heeft voortgebracht.

Indien drie antwoorden goed, één scorepunt toekennen.

Indien minder dan drie antwoorden goed, geen scorepunt toekennen.

Tekst 3**Maximumscore 2**

- 21 Tacitus realiseert zich dat zijn thema's weliswaar leerzaam zijn, maar dat ze weinig afwisseling bieden (en men er snel genoeg van krijgt).

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Tekst 4**Maximumscore 4**

- 22 . Soortgelijke gedachten over de vertekening van de geschiedenis onder invloed van persoonlijke voorkeuren / *ira* en *studium* vinden we ook bij Tacitus. 2
- . Ook de gedachte dat er geen reden voor vooringenomenheid bestaat ten opzichte van personen uit een vroegere generatie komt bij Tacitus voor. 2

Bij overschrijding van het maximum aantal woorden:

55–60 woorden: 1 scorepunt in mindering brengen.

61–65 woorden: 2 scorepunten in mindering brengen.

2.5 Antwoordmodel voor de vertaling

Antwoorden	Deel- scores
<i>Met het oog op de statistische verwerking van de gegevens sluit de nummering van de kola aan bij die van de vragen.</i>	
Kolon 23	
Maximumscore 2	
Et visus idoneus maternae necis patrator Anicetus, (En) geschikt leek / scheen (hun / hem / Nero) / als geschikt werd gezien de voltrekker / uitvoerder van de moord op zijn / Nero's moeder / van de moedermoord / de moordenaar van zijn moeder, Anicetus,	
gestalte / aanblik / blik	<u>0</u>
bleek	<u>1</u>
betrouwbaar	<u>1</u>
geschikt voor de moedermoord	<u>0</u>
een geschikte uitvoerder van de moedermoord scheen Anicetus	<u>0</u>
Anicetus werd waargenomen	<u>1</u>
Kolon 24	
Maximumscore 2	
classi apud Misenum, ut memoravi, praefectus, (de) commandant van / aan het hoofd gesteld van de vloot te / bij Misenum, zoals ik vermeld / verteld heb,	
bij Misenum aan het hoofd gesteld van de vloot	<u>1</u>
zoals ik mij herinner / herinnerd heb	<u>0</u>
zoals hij verteld heeft	<u>0</u>
opdat / zodat / zodra	<u>0</u>
Kolon 25	
Maximumscore 3	
levi post admissum scelus gratia, (een man) met / van weinig aanzien / gunst / die weinig aanzien genoot / dank had ondervonden na het begaan van de / deze / zijn misdaad,	
na de begane misdaad	<u>2</u>
na het begaan van een misdaad	<u>1</u>
na het toestaan van de misdaad	<u>0</u>
later ondervond de begane misdaad weinig dank	<u>0</u>
glanzend	<u>0</u>
lichtvaardig door de dank	<u>0</u>
Kolon 26	
Maximumscore 3	
dein graviore odio, (maar / en) daarna / later des te meer / steeds meer / zwaarder gehaat,	
tamelijk zwaar gehaat	<u>2</u>
met / van zwaardere haat	<u>2</u>
die een zwaardere / grotere haat koesterde	<u>0</u>
uit / door zwaardere haat	<u>0</u>

Antwoorden	Deel-scores
Kolon 27	
Maximumscore 2	
quia malorum facinorum ministri quasi exprobrantes aspiciuntur. omdat uitvoerders van / helpers bij misdaden / slechte daden zichtbaar aanwezig zijn als een levend verwijt.	
de misdaden van een dienaar	<u>0</u>
helpers bij de misdaden / daden van slechte mensen	<u>1</u>
omdat de dienaren van slechte mensen zichtbaar aanwezig zijn als een levend verwijt van (hun) misdaden	<u>0</u>
Kolon 28	
Maximumscore 3	
Igitur accitum eum Caesar operae prioris admonet: Hoe dit ook zijn moge / dus nadat / wanneer hij ontboden is / was / nadat hij hem ontboden had, herinnert / herinnerde de keizer / Caesar / Nero hem aan zijn eerdere hulp / dienst / moeite / inspanning:	
die / de ontbodene	<u>1</u>
daad	<u>2</u>
hij waarschuwde voor zijn eerdere dienst	<u>0</u>
de moeite van de eerdere	<u>0</u>
Kolon 29	
Maximumscore 4	
solum incolumitati principis adversus insidiantem matrem subvenisse; dat hij als enige / alleen hij / als enige was hij het lijfsbehoud / het welzijn van de vorst / keizer te hulp gekomen tegen(over) zijn moeder, die / toen zij een hinderlaag tegen hem legde / tegen hem samenzwoer / tegen zijn intrigerende moeder / tegen de intriges van zijn moeder;	
als enige kwam hij te hulp (tijd)	<u>2</u>
de grond	<u>0</u>
alleen tegen zijn moeder	<u>1</u>
tegen zijn moeder die als enige	<u>0</u>
hij was de ongedeerde keizer te hulp gekomen	<u>1</u>
zijn moeder was te hulp gekomen tegen het welzijn van de keizer	<u>0</u>
door een hinderlaag te leggen tegen zijn moeder	<u>0</u>
zijn in een hinderlaag liggende moeder	<u>3</u>
Kolon 30	
Maximumscore 3	
locum haud minoris gratiae instare, si coniugem infensam depelleret. Dat zich (nu) / Er deed zich (nu) een kans voor op niet minder dankbaarheid / sympathie / gunst, als hij zijn / de / een gehate / vijandige echtgenote uit de weg zou ruimen / ruimte / zou verwijderen / verdrijven / weggagen.	
een mindere / kleinere kans op dankbaarheid	<u>0</u>
er deed zich geen kans voor	<u>0</u>
een kans om zijn gehate echtgenote te verwijderen	<u>0</u>
haar echtgenoot	<u>0</u>

Kolon 31**Maximumscore 2**

Nec manu aut telo opus:

Noch geweld noch / of een wapen waren / was nodig:

er was geen werk voor geweld of een wapen

0**Kolon 32****Maximumscore 3**

fateretur Octaviae adulterium.

hij moest / hoefde (slechts) overspel met Octavia (te) bekennen.

hij zou bekennen

1

hij bekende

0

hij moest aan Octavia bekennen

0

overspel van Octavia

2

overspel met Octavia moest bekend worden

1**Kolon 33****Maximumscore 4**

Occulta quidem ad praesens, sed magna ei praemia et secessus amoenos promittit,

Hij belooft / beloofde hem weliswaar voor het ogenblik (nog) verborgen / onbekende / geheime, maar grote beloningen en lieflijke / aangename toevluchtsoorden / een lieflijk toevluchtsoord / zomerverblijf / zomerverblijven,

aan de aanwezige beloofde hij

0

een / de beloning

3

enige / zekere / enkele beloningen

1

die grote beloningen

1

iemand / zij beloofde beloningen

0

voor het ogenblik waren ze weliswaar geheim, maar

3

voor het ogenblik was zij weliswaar geheim, maar

0

afzondering(en)

3**Kolon 34****Maximumscore 2**

vel, si negavisset, necem intentat.

anderzijds / dan wel / of, als hij weigerde / zou weigeren / geweigerd had, houdt / hield hij hem dreigend de dood voor / bedreigde hij hem met de dood / moord.

als hij zou ontkennen

1

hij moet de dood dreigen

0

zij dreigde met de dood

0**Kolon 35****Maximumscore 3**

Ille, (kolon 36), plura etiam quam iussum erat fingit,

Deze / die / hij (kolon 36) verzong / bedacht nog / zelfs meer dan bevolen was / het bevel was,

ook meer

2

veel

0

rechtvaardig

0

hij verzong (zelfs meer) dat / hoe (zelfs meer) bevolen was

0

zoals bevolen was

0

dan hij bevolen had

2

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 36	
Maximumscore 2	
insita vaecordia et facilitate priorum flagitiorum, met / door (de hem) aangeboren waanzin en een onverschilligheid die voortkwam uit (zijn) eerdere misdaden / schanddaden,	
aangeboren was de waanzin	<u>0</u>
de schanddaden van de vorigen	<u>0</u>
Kolon 37	
Maximumscore 2	
fateturque apud amicos, en hij bekent / bekende tegenover / bij de / zijn vrienden,	
hij legde een bekentenis af over zijn vrienden	<u>0</u>
hij moest bekennen	<u>0</u>
hij werd verraden	<u>0</u>
er werd bekend	<u>0</u>
hij zei	<u>0</u>
Kolon 38	
Maximumscore 2	
quos velut consilio adhibuerat princeps. die de keizer / vorst zogenaamd voor advies had geroepen / ontboden / erbij had gehaald.	
die hij had aangedaan	<u>0</u>
die de keizer ontbood	<u>1</u>
Kolon 39	
Maximumscore 3	
Tum in Sardiniam pellitur, ubi non inops exilium toleravit et fato obiit. Dan wordt / toen werd hij naar Sardinië verwijderd / verbannen / verdreven, waar hij een niet onbemiddelde ballingschap doorbracht / verdroeg en een natuurlijke dood stierf / waar hij niet onbemiddeld / niet arm / zonder gebrek te lijden / zonder iets te kort te komen zijn / de ballingschap doorbracht en een natuurlijke dood stierf.	
tum als cum	<u>1</u>
in / op Sardinië	<u>2</u>
zij werd verbannen zij bracht door ... zij stierf	<u>0</u>
hij verbande hem	<u>2</u>
hij werd gedreven	<u>2</u>
ubi als ubi primum	<u>0</u>
de niet onbemiddelde balling verdroeg het	<u>0</u>

Einde